

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ Γ ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Εξαρχία
- β. Σοβιέτ
- γ. Δόγμα Τρούμαν

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Η Φιλική Εταιρεία ιδρύθηκε το 1814 από τους Εμμανουήλ Ξάνθο, Δημήτριο Υψηλάντη και Αθανάσιο Τσακάλωφ.
- β. Στις αρχές του 1943, στο Στάλινγκραντ, η νίκη έστεψε τα σοβιετικά όπλα και η Βέρμαχτ γνώρισε την πρώτη οδυνηρή της ήττα.
- γ. Με την επίθεση στο Περλ Χάρμπορ (7 Δεκεμβρίου 1941) η Ιαπωνία μπήκε στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.
- δ. Η πτώση του Τείχους του Βερολίνου, το 1979, οδήγησε στην επανένωση της Γερμανίας.
- ε. Η Συνθήκη των Παρισίων (10 Φεβρουαρίου 1947) προέβλεπε την ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου στην Ελλάδα.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Η Συνθήκη Ειρήνης του Λονδίνου (17/30 Μαΐου 1913): όροι και παραλείψεις.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β2

Για ποιους λόγους η Γερμανία επιθυμούσε την αναθεώρηση της Συνθήκης των Βερσαλλιών (28 Ιουνίου 1919) και ποιες ήταν οι πολιτικές συνέπειες αυτής της επιθυμίας για τη χώρα;

Μονάδες 15

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να προσδιορίσετε: α) πώς επέδρασε ο Κριμαϊκός Πόλεμος στο ελληνικό κράτος και στον Ελληνισμό (μονάδες 10) και β) ποιες επιπτώσεις είχε στις σχέσεις της Ελλάδας με τις τρεις Μεγάλες Δυνάμεις. (μονάδες 15).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α΄

«Η επανάσταση του 1854 ξέσπασε με την ευκαιρία του Κριμαϊκού Πολέμου κατά τα μέσα Ιανουαρίου, πρώτα στην Ήπειρο (Ραδοβίτσι), με αφορμή τη φορολογική καταπίεση, και σχεδόν ταυτόχρονα στη Θεσσαλία (Άγραφα) [...] Παρά την εξάπλωση όμως της επαναστάσεως και τις πρώτες επιτυχίες της, δεν έγινε δυνατόν να επιτευχθούν οι βασικοί στόχοι των επαναστατών, οι καταλήψεις δηλαδή των στρατιωτικών κέντρων του εχθρού. Και τούτο γιατί η Πύλη από τον Φεβρουάριο είχε αρχίσει να ενισχύει τα κέντρα αυτά με ισχυρές δυνάμεις [...]. Αλλά αυτό που καθόρισε την τύχη της επαναστάσεως ήταν προπαντός η στάση της Αγγλίας και της Γαλλίας, που πήραν ανεπιφύλακτα το μέρος των Τούρκων, τους βοήθησαν πολλαπλά, ανέπτυξαν έντονη διπλωματική δράση για την καταστολή της και έφθασαν ως το ναυτικό αποκλεισμό και την κατοχή του Πειραιά. Έτσι αναγκάστηκε η ελληνική κυβέρνηση να σταματήσει τη βοήθεια που χορηγούσε ανεπίσημα στους επαναστάτες και να διατάξει την αποχώρηση των Ελλήνων αξιωματικών».

Στέφανος Παπαδόπουλος, «Ο Κριμαϊκός πόλεμος και Ελληνισμός», *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τ. ΙΓ΄, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 1977, σ.163

ΚΕΙΜΕΝΟ Β"

« Ο Κριμαϊκός Πόλεμος ήταν η αποφασιστική καμπή για τη γνωριμία του ελληνικού έθνους με τα γειτονικά του, γιατί απέδειξε μ' έναν τρόπο που δεν χωρούσε διάψευση ότι τα συμφέροντα των υποδούλων

της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας δεν ήταν εκείνα που θεωρούσε δεδομένα η φιλοπόλεμη μερίδα στην Ελλάδα, αφού τίποτε το αντίστοιχο με την κινητοποίηση του Αγώνα δεν σημειώθηκε το 1854. Επιπλέον ο φιλορωσισμός δέχεται βαρύ πλήγμα. Στο εξής δεν παύει βέβαια να συνδέεται αόριστα με την προοπτική της γενικής απελευθέρωσης της Ανατολής, η ήδη υποτυπώδης όμως επιχειρηματολογία του στερείται οριστικά τη δυνατότητα εμπλουτισμού ή ανανέωσής της, και αυτό σε αντίθεση με τον αντιρωσισμό για τον οποίο αρχίζει περίοδος σταθερής ανόδου. Ο θρίαμβος της αγγλικής πολιτικής στην Ελλάδα αφήνει στον αντιρωσισμό ένα πεδίο τελείως ελεύθερο[...]

Ελλη Σκοπετέα, Το «Πρότυπο Βασίλειο» και η Μεγάλη Ιδέα (1830-1880), Αθήνα: Πολύτυπο, 1988, σ. 331.

ΘΕΜΑ Δ1

Αξιοποιώντας τα στοιχεία που περιέχονται στο παρακάτω κείμενο και τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε στους παράγοντες οι οποίοι έδωσαν ώθηση στη διαδικασία της αποαποικιοποίησης κατά τη διάρκεια του 20 αιώνα.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

« [...] Οι ιστορικοί καταγίνονται με τη διαλεύκανση των αιτίων της αποαποικιοποίησης, και ιδίως της ταχύτητας της. Αρκετά σημεία έχουν αποσαφηνιστεί. Πρώτον, οι αυτοκρατορίες δεν ήταν συνολικά επικερδείς· πιο συγκεκριμένα, ενώ απέφεραν κολοσσιαία κέρδη σε ορισμένα άτομα και εταιρείες, αποτελούσαν βάρος για τον κρατικό κορβανά¹ των περισσότερων αυτοκρατορικών δυνάμεων. Έτσι, η εκμετάλλευση των λαών των αποικιών συμβάδιζε με καθαρές απώλειες για τους φορολογουμένους των μητροπόλεων. Δεύτερον, οι αυτοκρατορικές δυνάμεις

σπάνια αναγκάστηκαν να αποχωρήσουν εξαιτίας μιας στρατιωτικής εξέγερσης - η Αλγερία ήταν η εξαίρεση και όχι ο κανόνας. Συνήθως οι ανταρσίες μπορούσαν να κατασταλούν· το πρόβλημα ήταν, με τι κόστος σε ζωές και σε χρήμα. [...]

Η απόφασή τους αποτελούσε συνισταμένη διαφόρων παραγόντων - οικονομικών, στρατιωτικών και πολιτικοideολογικών. Οι αυτοκρατορικές δυνάμεις μπορούσαν πάντα να επιλέξουν αν θα κατέφευγαν ή όχι στη βία για να διατηρήσουν την αρχή τους. Όταν κατέφευγαν σ' αυτήν -όπως οι Γάλλοι στην Αλγερία και στο Βιετνάμ ή οι Πορτογάλοι στη νότια Αφρική-, κατέληγαν πολλές φορές να βάζουν σε κίνδυνο την πολιτική σταθερότητα στην ίδια τους τη χώρα. Στα μεταπολεμικά χρόνια αποφάσιζαν όλο και πιο συχνά να μην το κάνουν αυτό. Ένας από τους λόγους ήταν φυσικά ότι συνειδητοποίησαν κάποια στιγμή πως η στρατιωτική κυριαρχία ήταν ένας δαπανηρός και αδέξιος τρόπος να εξασφαλίσουν αυτό που ήθελαν. [...] Τα μεγαλεία της αυτοκρατορίας φάνταζαν όλο και πιο κίβδηλα, ενώ η ηθικότητα και η ορθολογικότητά της αμφισβητούνταν, σε μια ήπειρο [ενν. την Ευρώπη] που λειτουργούσε όχι με βάση τις παγκόσμιες αυτοκρατορικές αντιπαλότητες και την κατοχή εδαφών αλλά μέσω υπερεθνικής οικονομικής συνεργασίας».

M. Mazower, *Σκοτεινή Ήπειρος, Ο Ευρωπαϊκός Εικοστός Αιώνας*, μετ. Κ. Κουρεμένος, 2^η έκδοση, Αθήνα: Αλεξάνδρεια, χ. χ., σ. 359.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α1

- α. σχολ. βιβλ. σελ. 63 Οι Βούλγαροι ανέπτυξαν...του Πατριαρχείου
β. σχολ. βιβλ. σελ 94 Είναι οι συνελεύσεις των εργατών...της κυβέρνησης
γ. σχολ. βιβλ. σελ. 143 Ο Αμερικανός πρόεδρος...της Ελλάδας από τις ΗΠΑ

ΘΕΜΑ Α2

- α. Λάθος, β. Σωστό, γ. Λάθος, δ. Λάθος, ε. Σωστό

ΘΕΜΑ Β1

Σχολ. βιβλίο, σελ 68-69 Στις 17/30 Μαΐου 1913...κατείχαν προσωρινώς.

ΘΕΜΑ Β2

Σχολ. βιβλίο, σελ 86-87 Η Γερμανία ειδικά... έως Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

ΘΕΜΑ Γ1

Κεφάλαιο «Ο Κριμαϊκός πόλεμος», σελ 39-40

Εκτός από τα στοιχεία για την απόδειξη ζητούμενου αναφέρονται ιστορικές γνώσεις για το χαρακτήρα, τα αίτια και την εκδήλωση του πολέμου που αξιοποιούνται προλογικά και επιλογικά. Ειδικότερα για την απόδειξη ζητούμενου:

α. Στην Ελλάδα υποκινήθηκαν εξεγέρσεις στη Χαλκιδική, στη Θεσσαλία και στην Ήπειρο με αφορμή την αύξηση της φορολογίας. Ωστόσο, δε στέφθηκαν με επιτυχία γιατί η Πύλη είχε ενισχύσει στρατιωτικά τα κέντρα αυτά. Άλλος ένας παράγοντας της στρατιωτικής αποτυχίας στάθηκε ο ναυτικός αποκλεισμός και η κατοχή του Πειραιά από τους Αγγλο-Γάλλους που ανέστειλε τη βοήθεια προς τους Έλληνες επαναστάτες. Επιπλέον ο Κριμαϊκός Πόλεμος συνέβαλε στη γνωριμία του ελληνικού Έθνους με τα γειτονικά του βοηθώντας την απόκτηση αυτοσυνειδησίας σε σύγκριση με τα συμφέροντα των Μεγάλων Δυνάμεων.

β. Στην Ελλάδα υπήρξε σαφής προσανατολισμός της κοινής γνώμης υπέρ της Ρωσίας, η οποία με την έναρξη του πολέμου εξώθησε τους ορθόδοξους λαούς να εκδιώξουν το οθωμανικό στοιχείο από την Ευρώπη. Στην εξέλιξη όμως του πολέμου οι προτάσεις της Ρωσίας για απελευθέρωση της Ανατολής ήταν αόριστες χωρίς δυνατότητα εμπλουτισμού ή ανανέωσης με αποτέλεσμα το βαρύ πλήγμα του φιλορωσισμού. Από την άλλη μεριά, η Βρετανία και η Γαλλία εξανάγκασαν τον Όθωνα να αποπέμψει τη φιλορωσική κυβέρνηση της Ελλάδας και να διορίσει φιλοδυτική κυβέρνηση. Πήραν το μέρος των Τούρκων ενισχύοντάς τους ποικιλοτρόπως και έφτασαν ως το ναυτικό αποκλεισμό και την κατοχή του Πειραιά.

ΘΕΜΑ Δ1

Σχολ. βιβλίο σελ. 151 Οι μεγάλες αποικιακές αυτοκρατορίες... από τις περιοχές που έλεγχαν.

Από το παράθεμα αξιοποιούνται τα εξής στοιχεία:

Παράγοντες που έδωσαν ώθηση στην αποαποικιοποίηση ήταν:

- Οι αυτοκρατορίες δεν ήταν συνολικά επικερδείς, αποτελούσαν βάρος για το κρατικό ταμείο αποφέροντας κέρδη σε ιδιώτες με αποτέλεσμα καθαρές απώλειες για τους φορολογουμένους των μητροπόλεων.
- Οι στρατιωτικές εξεγέρσεις καταστέλλονταν με κόστος σε ζωές και σε χρήμα.
- Η καταφυγή στη βία για την καταστολή κινημάτων διακινδύνευε την πολιτική σταθερότητα.
- Η συνειδητοποίηση ότι η στρατιωτική κυριαρχία ήταν δαπανηρή και αναποτελεσματική.
- Η μετατόπιση του ενδιαφέροντος σε μια υπερεθνική οικονομική συνεργασία πέρα από το «κίβδηλο» μεγαλείο μιας αυτοκρατορίας.

Επιμέλεια: Ευαγγέλου Μ. – Χανιώτη Ν. – Χονδρού Α.